

Voortgangsrapportage Regio Deal Achterhoek II

Hoger Springen, Krachtiger Landen

Inhoudsopgave

1. Samenvatting Regio Deal Achterhoek II	03
2. Lerende aanpak in de Achterhoek	03
3. Voortgang programma's en projecten	06
4. Overzicht (co)financiering	09
5. Voorgestelde bijsturing op aanpak, resultaat en financiën	11

Bijlagen:

1. Lerende aanpak: drie interviews	13
2. Kort inhoudelijk overzicht van de lopende 23 projecten	18
3. Bijsturen op inhoud convenant	25

1. Samenvatting Regio Deal Achterhoek II

Met de Regio Deal Achterhoek II werken we via 3 programmalijnen aan integrale opgaven. We werken aan een **Leefbare gemeenschap** voor iedereen met passende en nabije voorzieningen en een goede woon-werkpendel. Aan een **Toekomstbestendige arbeidsmarkt** waar iedereen die wil werken kán werken. En een **Duurzame economie** gericht op een duurzaam verdienvermogen en toekomstperspectief.

Via elf springplanken pakken we de opgaven aan. Met innovatieve grote programma's én kleinere impactvolle projecten. Dit doen we vanuit onze 3-O samenwerking: Ondernemers, maatschappelijke Organisaties en Overheden. Zes bestuurlijke 3-O thematafels initiëren, verbinden en/of beoordelen projecten. Daarmee worden 100-150 bestuurders -en hun achterbannen- direct betrokken bij de Regio Deal. De Achterhoek Board beoordeelt de uitvoering en is integraal einverantwoordelijk voor de Regio Deal.

Maar liefst acht ministeries hebben de Regio Deal medeondertekend. Dit laat zien dat de Regio Deal een brede aanpak heeft gericht op het bevorderen van de brede welvaart in de Achterhoek.

De Regio Deal Achterhoek II is in oktober 2024 gestart en loopt tot en met december 2028.

In die periode is naar verwachting ruim 53 miljoen geïnvesteerd in de brede welvaart, waarvan 25 miljoen wordt bijgedragen vanuit de Regio Deal.

2. Lerende aanpak in de Achterhoek

Voor de Regio Deal is er bewust geen aparte (project)organisatie ingericht, maar aangesloten bij de bestaande regionale samenwerking van **Achterhoek Ambassadeurs**. Dit samenwerkingsverband, ingericht volgens de 3-O structuur, is dé plek waar projecten ontstaan, worden gestimuleerd en samenkomen. De Regio Deal is daarmee geen los programma, maar een middel om de doelen uit de regionale visie te realiseren. Onze lerende aanpak zit in de manier waarop wij samenwerken, besluiten nemen en projecten uitvoeren. Leren betekent voor ons niet alleen evalueren achteraf, maar ook tussentijds bijsturen, keuzes heroverwegen en aanpakken aanpassen als de praktijk daarom vraagt. We zoomen in op 5 onderdelen:

1. **Het eigenaarschap en de organisatie**
2. **De totstandkoming van projecten**
3. **Evaluatie en leren op verschillende niveaus**
4. **Type lessen en doorwerking**
5. **Voorbeelden van leerervaringen**

Het eigenaarschap en de organisatie

De Achterhoek Board is eigenaar van de Regio Deal. De Board stuurt op de resultaten en besluit over de goedkeuring van projecten. Daarmee bewaakt zij niet alleen de voortgang, maar ook de samenhang en de strategische koers. De inhoudelijke uitwerking vindt plaats aan de thematafels. De thematafels initiëren, stimuleren en begeleiden projectideeën en beoordelen of deze passen binnen de doelen van de Regio Deal. Wanneer zij positief zijn, brengen zij het project met een zwaarwegend advies in bij de Achterhoek Board.

Programmaregisseurs begeleiden de bestuurlijke en ambtelijke overleggen en staan in nauw contact met de aanvragers en uitvoerders van de projecten. Het overall projectmanagement ligt bij de projectleider bijgestaan door een financieel expert en een subsidieadviseur. Deze inrichting zorgt ervoor dat leren en sturen dicht op elkaar zitten: inhoud, financiën en voortgang worden in samenhang bekeken.

De totstandkoming van projecten

Doordat zowel de Board als de thematafels 3-O zijn ingericht, wordt vanuit verschillende perspectieven naar projecten gekeken — zowel bij de voorbereiding, de start als tijdens de uitvoering. De aanloopfase van een project is essentieel. In de Achterhoek zijn hier altijd meerdere partners bij betrokken, afkomstig uit minimaal twee van de 3-O's. Bij het vormgeven van het project wordt daarbij samen met de initiatiefnemer gestuurd op: bijdrage aan de springplank; voldoende betrokken partners; regionale impact en realistische uitvoerbaarheid.

Omdat projecten via brede bestuurlijke overleggen lopen, zijn de belangrijkste stakeholders binnen het thema goed geïnformeerd en betrokken. De samenhang met andere en eerdere trajecten wordt expliciet besproken. Hierdoor worden doublures voorkomen en wordt actief gezocht naar versterking tussen projecten.

Evaluatie en leren op verschillende niveaus

De lerende aanpak is onderdeel van hoe wij projecten voorbereiden, uitvoeren en volgen. Evaluatie is bij ons geen afsluitend moment, maar een doorlopend proces. Wanneer een project Regio Deal-middelen ontvangt, blijft de verbinding met de programmaregisseur en de thematafel actief. Projecten worden op verschillende momenten besproken en geëvalueerd:

- **Projectniveau:** tijdens de uitvoering vindt tussentijdse terugkoppeling van de projectleiders plaats aan de thematafels. Waar nodig wordt bijgestuurd. Aan het einde volgt een inhoudelijke en financiële evaluatie, inclusief expliciete leerpunten.
- **Bestuurlijk niveau:** resultaten en leerervaringen worden besproken in de thematafels en meegenomen in jaarlijkse rapportages en strategische reflecties.
- **Organisatieniveau:** programmaregisseurs delen wekelijks ervaringen in overleg en intervisie. Hier worden dilemma's, knelpunten en successen open besproken.
- **Regionaal niveau:** betrokken partners nemen leerervaringen mee naar hun eigen organisaties en netwerken.

Belangrijk is dat leerpunten niet alleen worden genoteerd, maar ook leiden tot aanpassingen in werkwijze, beoordelingscriteria en prioriteiten bij nieuwe projecten. Zo ontstaat een duidelijke feedbackloop: ervaring beïnvloedt besluitvorming.

Type lessen en doorwerking

De regio leert in eerste instantie per project. Door evaluatie op meerdere niveaus werken deze lessen door in andere trajecten en domeinen. Over projecten heen worden patronen zichtbaar: wat werkt goed, wat minder, en waarom? Zo ontstaat een rode draad in aanpak en samenwerking.

Het gaat daarbij onder andere om:

- effectieve vormen van samenwerking en coalitievorming;
- inhoudelijke aanpakken die aantoonbaar resultaat opleveren;
- werkwijzen die passen bij de schaal en cultuur van de Achterhoek;
- voorwaarden voor succesvolle uitvoering, zoals eigenaarschap en betrokkenheid van meerdere O's.

Door deze lijn bewust toe te passen, worden nieuwe projecten sterker opgezet. Initiatieven bouwen voort op eerdere ervaringen. Dit leidt zichtbaar tot betere aanvragen, scherpere projectopzetten en meer samenhang tussen trajecten. De succesfactor van het totale portfolio neemt daardoor toe. Deze lerende aanpak betekent veel investeren aan de voorkant met de initiatiefnemers van een project.

Voorbeelden van leerervaringen

In bijlage 1 zijn 3 interviews opgenomen waarin bovenstaande goed wordt geïllustreerd:

- ▶ Van Slimme naar Publieke Mobiliteit: hoe de Regio Deal heeft geholpen.
- ▶ Hoe het accepteren van onwetendheid heeft geleid tot een Leven Lang Ontwikkelde regio.
- ▶ Het open innovatiesysteem staat: tijd om de grenzen te verleggen.

Ook deze twee filmpjes geven een goed beeld van onze aanpak binnen de Regio Deal.

[Zo blijft Mariëvelde leefbaar](#)

[Smart Energyhub Winterswijk](#)

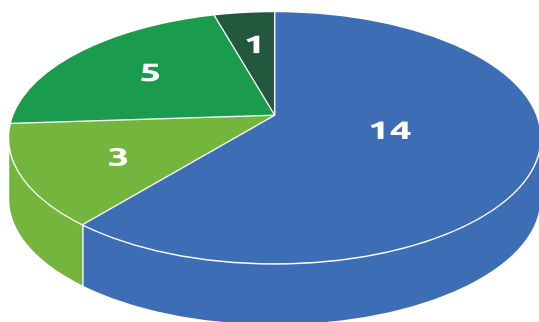
3. Voortgang programma's en projecten

Tot en met maart 2026 (eerste kwartaal) zijn 23 projecten goedgekeurd. Daarnaast is het project TINT Achterhoek gestart in september 2024. Dit project draagt volledig bij aan de resultaten die beoogd zijn voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. We hebben ervoor gekozen te starten met het project voordat het convenant getekend was en hebben daarvoor additionele financiering gevonden. Omdat het project wel onderdeel is van de Regio Deal nemen we dit project wel mee in de inhoudelijke verantwoording.

In bijlage 2 is een korte beschrijving te vinden van alle lopende projecten. Meer uitgebreide informatie is te vinden op [Projecten Regio Deal Achterhoek II](#). Hieronder gaan we kort in op de uitvoering binnen de programmalijnen.

Aantal projecten per programmalijn

(t/m maart 2026)

- Leefbare gemeenschappen
- Duurzame economie
- Toekomstbestendige arbeidsmarkt
- Monitoring en verankering sociale innovatie

Programmalijn Leefbare gemeenschappen

Onder deze programmalijn werken we aan 4 springplanken.

De springplank **Gezondheid voorop** ligt goed op koers. Er zijn 8 mooie lokale initiatieven gestart die van elkaar kunnen leren en met het project Zorg voor Mekaar bouwen zes Verpleeg- en Verzorgingshuizen en Thuiszorg-organisaties samen aan een toekomstbestendige zorgstructuur in de Achterhoek. Er zit veel energie op dit thema, ook omdat er een directe verbinding is met het Regioplan de Gezondste Regio, de Achterhoekse uitwerking van het Integraal Zorg Akkoord.

Voor de springplank **Publieke mobiliteitsaanpak** is het programma publieke mobiliteit gestart (zie ook het interview in bijlage 1). Ook wordt een -eerste- mobiliteitshub met aansluitende fietsverbindingen gerealiseerd binnen de Regio Deal II. Drie andere hubs zullen nog volgen. Ook zijn er meerdere plannen in voorbereiding voor snelle fietsverbindingen. Zowel de hubs als de fietsverbindingen zijn belangrijk in een rurale regio als de Achterhoek. We verwachten dat we meer kunnen en willen investeren dan vooraf begroot.

Binnen de springplank **Bouwen naar Achterhoekse identiteit** is gestart met twee voorbeeldprojecten rondom AI en Datagedreven woningbouw. Gebleken is dat de beschreven aanpak en resultaten binnen deze springplank, samen met de springplank Innovatieve woningbouw om aanscherping vraagt. Dit komt onder meer door de Woondeal die de afgelopen twee/drie jaar veel aandacht heeft gevraagd. Wij hebben de behoefte om de aanpak en resultaten van de genoemde springplanken nog beter te koppelen aan de drie programmalijnen van de Regionale Woonagenda en aan de Uitvoeringsagenda Woondeal. Ook is er behoefte aan ondersteuning om tot goede projectaanvragen te komen.

De in het huidige convenant beschreven loket kleine projecten, collectieve woonvormen en de samenwerking bedrijfsleven en woningbouw lijken weinig draagvlak te hebben en ons voorstel is om deze elementen van de aanpak te laten vervallen. We willen vooral de focus leggen op het ontwikkelen van kleine projecten waarbij ook leefbaarheid en sociale verbondenheid worden meegenomen.

Voor de springplank **Datagedreven Achterhoek** is een omvangrijk programma gestart dat onder verantwoordelijkheid van Datalab GO (= Gelderland Oost) wordt uitgevoerd. Daarmee borgen we dat we kennis en aanpak over datagedreven werken in de Achterhoek bundelen.

Programmalijn Toekomstbestendige arbeidsmarkt

Onder deze programmalijn werken we aan 2 springplanken die nauw met elkaar verbonden zijn: **bestrijding arbeidsmarktkrapte** en een **inclusieve arbeidsmarkt**. Het interview in bijlage 1 geeft een mooi beeld hoe we toewerken naar een leven lang ontwikkelen (LLO).

We hebben een strategisch Regionaal programma LLO, met uitvoeringsagenda ontwikkeld. Daarin werken we langs 7 projectlijnen die essentieel zijn voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Hierbij is onder meer inzet op het benutten van het onbenut arbeidspotentieel. En het helpt bij loopbaanontwikkelingsvraagstukken en het vergroten van de leercultuur binnen het MKB.

Onze inzet op krapte sectoren doen we via projecten als Femme Tech, Jong Talent Zorg en Welzijn de Techniekdag Achterhoek en Zorg voor mekaar. Dus ook met projecten die niet vanuit de Regio Deal worden gefinancierd. Voor de zij-instroomtrajecten hebben we contact met de onderwijsregio's. Dit heeft nog niet tot concrete projecten geleid.

Op dit moment loopt de pilot inkomensval van werk naar werk. De opzet van deze pilot heeft meer kost tijd gekost dan voorzien. Daarmee is ook de voorbereiding voor de pilot van werkloosheid naar werk vertraagd. We streven ernaar om de opzet van de pilot dit jaar rond te hebben. Hierover stemmen we af met het ministerie van SZW.

De Arbeidsmarktregio Achterhoek heet een meerjarenplan 2026-2029 met uitvoeringsplan geschreven, op basis waarvan ook het uitvoeren van een programma voor asielzoekers en statushouders wordt gemaakt. Dit zal komende periode mogelijk tot projecten leiden. Lopende Regio Deal projecten als [Opijver](#), [Grensland College](#) en [TINT achterhoek](#) (inclusieve technologie) sluiten daarbij naadloos aan.

Programmalijn Duurzame economie

Onder deze programmalijn werken we aan 5 springplanken. De springplank **verdienvermogen breed bedrijfsleven** ligt goed op koers. Zie ook het interview in bijlage 1 over open innovatie.

*Dit is Tessa,
onze AI
medewerkster*

Met het programma Achterhoek verbindt [versterken we samen het mkb](#). We hebben de verbinding gelegd met [Tech.Land](#) om zo samen met onze aangrenzende regio's in Nederland én Duitsland impact te kunnen maken. De vier Achterhoekse innovatiecentra — CIVON, De Steck, De Marke en SHII — bundelen hun krachten om innovatie in de regio sneller en beter van de grond te krijgen. Het Innovatiecentrum voor de bouw, gericht op innovatief en toekomstbestendig bouwen, start op korte termijn.

Zoals hiervoor al is aangegeven is er behoefte om de beschreven aanpak en resultaten van de springplank **Innovatieve woningbouw** aan te scherpen. We willen onder meer gemeentelijke procedures en instrumenten onder de Omgevingswet harmoniseren; gericht op meer eenduidigheid, voorspelbaarheid en versnelling van woningbouwprojecten in de regio.

Voor de springplank **Slimme Energiegemeenschappen** ligt de focus op het zetten van eerste, zichtbare stappen met bedrijven op bedrijventerreinen. Vooral het lokaal organiseren van samenwerking rondom energieopwek, -gebruik en -delen is van belang. Het eerste project voor de ontwikkeling van een smart energy hub is gestart. Een tweede project binnen een andere gemeente start naar verwachting later dit jaar en er lopen verkenningen binnen andere gemeenten. De eerste ervaringen leveren waardevolle inzichten op in zowel governance, organisatiekracht als de rolverdeling tussen publieke en private partijen. Parallel worden een tweetal experimenten voor een lokale, collectieve energieoplossing verkend. Hierbij staat het leren door doen centraal: het testen en demonstreren van nieuwe technische en organisatorische modellen binnen de bestaande wet- en regelgeving, met nadruk op opschaalbaarheid en reproduceerbaarheid binnen de regio.

De uitvoering van springplank **Biobased Achterhoek** komt in de praktijk minder snel van de grond dan voorzien. Dit heeft niet zozeer te maken met gebrek aan ambitie of keteninitiatieven, maar vooral met het feit dat bij veel betrokken organisaties – waaronder gemeenten, maatschappelijke (uitvoerings-)organisaties en ketenpartners – eerst een fundamentele omslag richting de circulaire economie nodig is.

Deze transitie vraagt om andere manieren van denken, organiseren, inkopen en samenwerken, die nog onvoldoende zijn verankerd in beleid, routines en competenties. Landelijk wordt deze constatering breed gedeeld, onder meer in het pamflet van de CE-regio's en door de gezamenlijke inzet van VNG en Rijk om circulaire economie structureel te verankeren in regionale en gemeentelijke systemen. Tegen deze achtergrond is het voorstel om deze springplank te verbreden en te verdiepen. Er wordt nu gewerkt aan een Uitvoeringsagenda Circulaire Economie. Inzet daarvan is om de projectmatige aanpak door te ontwikkelen naar een regionaal programma om te investeren in een stevige basis voor circulaire economie, met aandacht voor kennisontwikkeling, governance, vraagcreatie (onder andere via circulair opdrachtgeverschap) en regionale samenwerking.

De aanpassing en herijking is niet alleen van belang voor de biobased ketenontwikkeling in de Achterhoek. Landelijk is er nauwelijks geld voor het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE), geen transitiefonds, alleen versnipperd instrumentarium. Landelijke programma's sturen vooral op het anders inzetten van bestaand beleid en bestaande middelen. Voor de regio en vooral de kleinere gemeenten in de Achterhoek is dit onvoldoende voor de benodigde omslag. Voorgestelde herijking is noodzakelijke financiële slagkracht om de circulaire transitie echt los te trekken.

Springplank **Toekomstige landbouw en duurzame voedselsystemen**. Regionaal is afgelopen periode met partijen uit andere regio's gewerkt aan samenwerking en financiering, onder meer in het kader van de regeling voor experimenteerlocaties van het ministerie van LNV. Dit heeft ertoe geleid dat een aantal beoogde landbouwkundige innovaties en experimenten momenteel wordt uitgevoerd in nieuwe samenwerkingsverbanden, met gebruikmaking van andere, specifiekere financieringsbronnen. Daarmee blijft de Achterhoek actief betrokken bij vernieuwing in de landbouw, maar zonder inzet van de Regio Deal middelen. Voor de Regio Deal middelen wordt een verschuiving in focus naar de verbrede benadering van duurzame voedselsystemen voorgesteld om meer impact te genereren.

Monitoring en sociale innovatie

Jaarlijks maken we de [Achterhoek Monitor](#) en gaan we tijdens het jaarcongres in gesprek over de data en brede welvaart.

Sociale innovatie zit verankerd in onze werkwijze en projecten. Mooie voorbeelden zijn de zorgcoöperatie Mariënveld en de aanpak binnen Achterhoek Verbindt. We dragen de projecten breed uit, leren van de verschillende innovaties, en verbinden initiatiefnemers aan elkaar. Juist die verbindende aanpak werkt. We zien dan ook geen meerwaarde in een onderzoek naar verankering en borging, maar veel meer meerwaarde in het ondersteunen en verbinden van sociale innovaties.

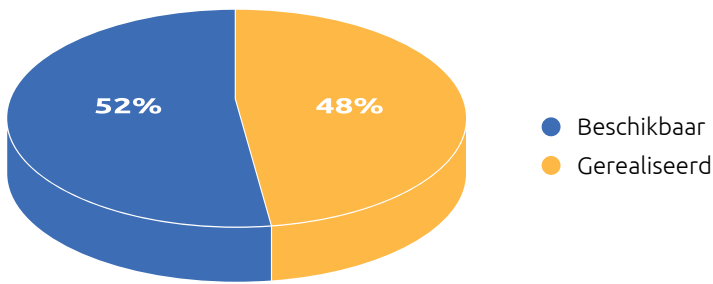

4. Overzicht (co) financiering

Onderstaande grafieken laten de financiële voortgang zien tot en met maart 2026. Bijna 50% van de beschikbare 25 miljoen is weggezet. De cofinanciering zit ruim boven de 50% op 66%. Met de bijsturing op met name de programmalijn duurzame economie verwachten dat we dit jaar 75% van de beschikbare middelen toe te kunnen kennen aan projecten.

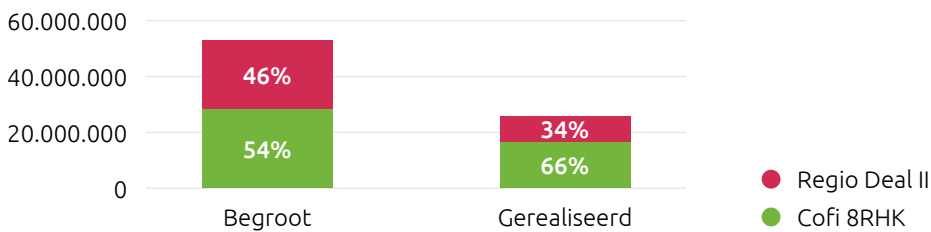
Realisatie middelen Regio Deal Achterhoek II

(t/m maart 2026)

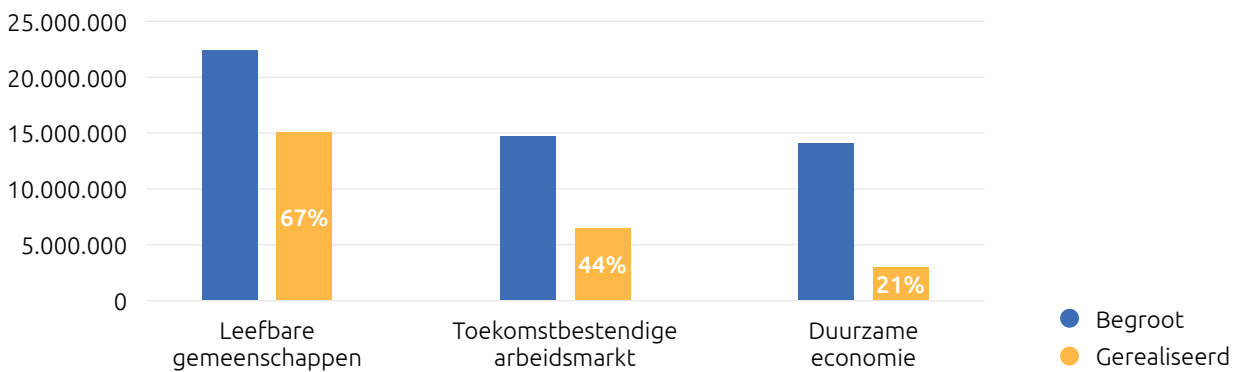
Realisatie t.o.v. convenant

(t/m maart 2026)

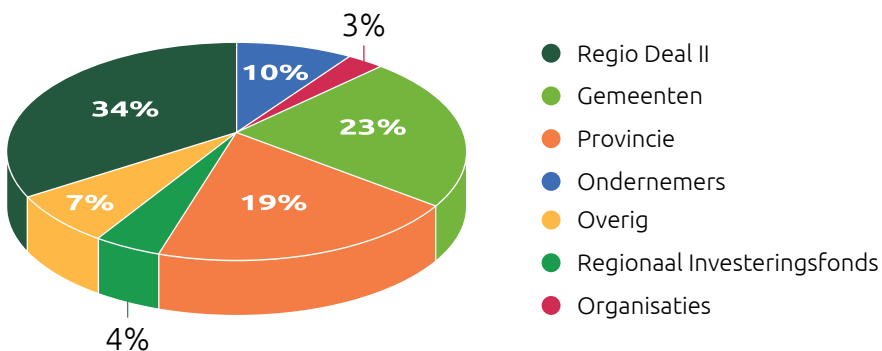
Realisatie middelen RDII per programmalijn

(t/m maart 2026)

Gerealiseerde bijdrage per partij

(t/m maart 2026)

5. Voorgestelde bijsturing op aanpak, resultaat en financiën

In het convenant dat we 1,5-2 jaar geleden hebben opgesteld zijn op onderdelen zeer concrete resultaten benoemd. Na 1,5 jaar uitvoeren van de Regio Deal hebben we ervaren dat deze niet altijd realistisch waren. Ook ontwikkelingen vragen in bepaalde gevallen op een andere aanpak. Vanuit de Achterhoek stellen we onderstaande bijstellingen voor. Te bespreken in het Rijk-Regio Overleg (zie ook bijlage 3).

- ▶ **Gezondheid voorop.** In het Rijk-Regio overleg in oktober 2025 spraken we met alle partners van de Regio Deal af om resultaat 3 in het convenant (het opzetten van een stimuleringsfonds t.a.v. positieve gezondheid, preventie, leefstijl en sociale cohesie); te wijzingen in het ondersteunen concrete initiatieven op deze thema's.
- ▶ **Bouwen naar Achterhoekse Identiteit en Innovatieve woningbouw.** De Woondeal heeft de afgelopen twee/drie jaar veel aandacht gevraagd. Waarbij volop is ingezet op extra woningbouw. Wij hebben de behoefte om de aanpak en resultaten van de genoemde springplanken daarom nog beter te koppelen aan de programmalijnen van de Regionale Woonagenda en aan de Uitvoeringsagenda Woondeal. De in het huidige convenant beschreven loket kleine projecten, collectieve woonvormen en de samenwerking bedrijfsleven en woningbouw lijken weinig draagvlak te hebben en ons voorstel is om deze elementen van de aanpak te laten vervallen. We willen vooral de focus leggen op het ontwikkelen van kleine projecten waarbij ook leefbaarheid en sociale verbondenheid zijn meegenomen. Ook willen we inzetten op het harmoniseren van gemeentelijke procedures en instrumenten onder de Omgevingswet.
- ▶ **Biobased Achterhoek.** De behoefte is om de springplank te verbreden en te verdiepen. Er wordt nu gewerkt aan een Uitvoeringsagenda Circulaire Economie. Inzet daarvan is om de projectmatige aanpak door te ontwikkelen naar een regionaal programma om te investeren in een stevige basis voor circulaire economie, met aandacht voor kennisontwikkeling, governance, vraagcreatie (onder andere via circulair opdrachtgeverschap) en regionale samenwerking. Vanuit deze basis kan de Biobased Achterhoek en verduurzaming op andere terreinen (zoals landbouw/voedsel) vervolgens effectiever opschalen en landen, waardoor initiatieven minder projectmatig blijven en daadwerkelijk bijdragen aan structurele verandering en economisch verdienvermogen, conform de ambities van de Regio Deal. Met betrekking tot de resultaten is het nog niet zeker of een vezelketen met 500 ha vezelteelt wordt gerealiseerd. De beoogde resultaten; kennis- en leerprogramma's en vergroten van bewustwording, kennis en inzicht bij inwoners, gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijven worden alsnog verwacht als gevolg van het nieuwe CE uitvoeringsprogramma. Ook het effect op lange termijn voor regionale economie zoals nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid zijn dan te verwachten bij herijking van de springplank.

► **Toekomstige landbouw en duurzame voedselsystemen.** Investeren op de eerder aangegeven focus is van belang omdat de grote opgaven waar de landbouw voor staat niet langer oplosbaar zijn binnen de grenzen van het individuele bedrijf of één beleidsterrein. De verbreding krijgt vorm langs twee elkaar versterkende lijnen:

- een ketengerichte benadering, waarin productie, verwerking, logistiek, afzet en consumptie regionaal met elkaar worden verbonden
- een gebiedsgerichte benadering, waarin landbouw onderdeel is van een bredere transitie in het landelijk gebied, samen met opgaven rond water, klimaat, biodiversiteit en leefbaarheid.

Ten aanzien van de beoogde resultaten op korte en lange termijn is de verwachting dat deze in omvang en aard vergelijkbaar blijven met de ambities van deze springplank. Specifiek voor de thema's zoals klimaatneutrale bedrijfsvoering en het sluiten van mineralenkringlopen is het nodig eerst de uitkomsten van de lopende verkenningen af te wachten, zodat vervolgstappen goed onderbouwd en effectief kunnen worden vormgegeven.

► **Sociale innovatie.** Sociale innovatie zit verankerd in onze werkwijze en projecten. We dragen de projecten breed uit, leren van de verschillende innovaties, en verbinden initiatiefnemers aan elkaar. Juist die verbindende aanpak werkt. We zien dan ook geen meerwaarde in een onderzoek naar verankering en borging, maar veel meer meerwaarde in het ondersteunen en verbinden van sociale innovaties. De voor sociale innovatie gereserveerde (beperkte) middelen inzetten voor het ondersteunen van (sociale) initiatieven zoals de voorbeelden bij gezondheid voorop.

Eerste voorziene wijzigingen inzet gereserveerde middelen per programmalijn;

Programmalijn 2: Toekomstbestendige arbeidsmarkt.

► € 250.000 overhevelen naar programmalijn 1 leefbare samenleving. De reden hiervoor is dat het Project "Zorg voor Mekaar" uit twee programmalijnen wordt gefinancierd. Dit levert problemen op in de Sisa-verantwoording.

Programmalijn 3: Duurzame economie.

► € 500.000 overhevelen naar programmalijn 1 leefbare samenleving. De reden hiervoor is dat er voor innovatieve woningbouw extra middelen zijn ontvangen (woondeal) die bijdragen aan de beschreven aanpak en resultaten en we bij publieke mobiliteit meer kunnen doen/de kosten hebben onderschat. Maar ook dat er binnen de springplank Gezondheid Voorop kansen liggen om een programma met projecten in te richten voor een veerkrachtige samenleving.

Programmalijn 4: Monitoring en sociale innovatie.

► € 115.250 voor sociale innovatie overhevelen naar programmalijn 1 leefbare samenleving. Sociale innovatie zit verankerd in onze werkwijze en projecten. We zien weinig meerwaarde in onderzoek, en willen de gereserveerde middelen inzetten voor (sociale) initiatieven.

Ook zijn er technische wijzigingen nodig vanwege verschuiving van de BTW-voorheffing tussen programmalijnen.

Bijlage 1: Drie interviews lerende aanpak

Van Slimme naar Publieke Mobiliteit: hoe de Regio Deal heeft geholpen

Door: Sam Lubbers

Met het sluiten van de Regio Deal Achterhoek II heeft de Achterhoek ervoor gekozen om tranche vijf wederom onder te brengen bij Achterhoek Ambassadeurs. Maar, wat is er geleerd uit die eerste periode? En hoe zien we dit geleerde terug binnen de nieuwe projecten? Oud-procesbegeleider Slimme Mobiliteit Jurgen Rutgers en programmamanager Publieke Mobiliteit Harm Wevers geloven in de kracht van het samen doen. 'Het feit dat wij samenwerken in de Achterhoek klinkt heel simpel, maar dat zie je in andere regio's gewoon niet,' aldus Jurgen.

'Bij een bijeenkomst in Mariënveld in 2019 zei voorzitter van de Achterhoek Board Mark Boumans dat er honderd deelauto's zouden komen in de Achterhoek. Voor mij klonk dit ambitieus, maar er werd wel een eerste stip gezet,' vertelt Jurgen Rutgers wanneer hij terugblijkt op de start van het programma Slimme Mobiliteit. 'Op dat moment kwamen er meerdere dingen samen. Naast de uitspraak van de voorzitter keken we met de thematafel Mobiliteit & Bereikbaarheid naar fijnmazige bereikbaarheid, kwamen de energievoerders met een wens in elektrisch deelvervoer, was Achterhoek Toerisme bezig met deelfietsen en zocht Saxion Hogeschool een experimenteerregio voor hun project Netmobiel. Al deze initiatieven samen leidde tot het programma Slimme Mobiliteit. Geen plan van bovenaf, maar juist energie vanuit het netwerk zelf.'

'Het plan Publieke Mobiliteit is dus ontstaan vanuit Slimme Mobiliteit. Maar, tussendoor heb ik wel bijgestuurd. Zo merkte ik door meerdere redenen al snel dat ik er niet zou komen met enkel het onderwerp deelvervoer en ben ik gaan zoeken naar een driehoek samen met het WMO- en het openbaar vervoer. Tijdens deze zoektocht kwam ik via mijn netwerk in contact met Caspar de Jonge, programmamanager Mobiliteit & Transitie bij het Ministerie. Mede dankzij hem heeft het plan echt een plek in de regio gekregen én zijn we zelfs als koploperregio benoemd,' aldus Jurgen. 'Dat predicaat willen we natuurlijk ook blijven houden,' benoemt programmamanager Harm Wevers. 'We willen dat mobiliteit de toegankelijkheid voor iedereen vergroot. Daarvoor is de driehoek die vanuit het programma van de eerste Regio Dealperiode is ontstaan belangrijk, maar er zijn zeker nog verbeteringen te maken. Daarover zijn we in gesprek.'

Samenwerking is een hoofdonderdeel van het plan Publieke Mobiliteit in de regio. 'Alle betrokken partijen zijn anders georganiseerd,' licht Harm toe. 'De Provincie is verantwoordelijk voor het OV, gemeenten voor het doelgroepenvervoer en voor het deelvervoer is dit onduidelijk. Toch willen we af van het feit dat je ergens verantwoordelijk voor wordt gehouden, maar moet de insteek zijn dat je het samen doet. Willen we het OV betaalbaar krijgen en houden, dan is deze samenwerking gewoon nodig. Die kaders proberen we in deze Regio Dealperiode goed neer te zetten.' Jurgen: 'Het feit dat wij samenwerken in de Achterhoek klinkt heel simpel, maar dat zie je in andere regio's gewoon niet. Dat we met bijna alle gemeenten het WMO-vervoer bij één gemeente hebben ondergebracht, is heel uniek. De basisvoorwaarde dat we elkaar spreken, leeft hier al. We proberen, ondanks de eigen verantwoordelijkheden, al samen dingen te doen. Juist dat helpt ontzettend om een plan als Publieke Mobiliteit van de grond te krijgen.'

'Je zag binnen Publieke Mobiliteit, BV Nederland, dat er een algemeen platform werd opgericht van allerlei mobiliteitsaanbieders bij elkaar. Eigenlijk werd er één groot monster aan initiatieven gecreëerd en is de integratie hiervan nooit gelukt. Binnen ons programma kijken we specifiek naar de regio Achterhoek, ik denk dat daar de kracht ligt. Eerst

kijken wat er in de regio werkt en vervolgens zorgen dat dat schaalbaar is. Dat leerpunt zou ik andere regio's echt mee willen geven. Het Rijk geeft ons de kans dit te onderzoeken, maar het Rijk wil er ook iets voor terug. Die schaalbaarheid is wat we teruggeven. En zo kunnen we als BV Nederland juist van elkaar leren,' antwoord Harm wanneer hij nadenkt over wat andere regio's van hiervan kunnen leren. 'Ik heb me daarbij ook afgevraagd waarom je naar één systeem wil? Ja, voor de reiziger is het overzichtelijk, maar als je naar het vliegveld gaat, komen alle vliegmaatschappijen ook samen in één systeem als je gaat boarden. We moeten gewoon anders kijken met elkaar,' vult Jurgen aan.

Door de Regio Deal heeft het programma Slimme Mobiliteit zich ontwikkeld tot het plan van aanpak Publieke Mobiliteit. Beide heren zijn zich bewust dat het zonder deze gelden moeilijk of zelfs niet tot stand was gekomen. Dat de Achterhoek hierin als koploper is benoemd, zien ze dan ook als trots, maar het belang van de uitvoering stellen ze voorop. 'Je merkt dat alle regio's in beweging zijn,' laat Harm weten. 'Het lijkt soms alsof andere regio's sneller gaan, maar misschien moeten wij als regio meer naar voren treden en onszelf laten zien.' Jurgen: 'Ja, we mogen als regio wat minder bescheiden zijn, maar we moeten vooral ook lekker blijven doen wat we doen. Stap voor stap (of met één van de honderd deelauto's) en met een nuchtere houding vooruit.'

Hoe het accepteren van onwetendheid heeft geleid tot een Leven Lang Ontwikkelde regio

Door: Sam Lubbers

Een leven lang ontwikkelen, dat is wat 8RHK Ambassadeurs de mensen uit de regio gunt. Dit start niet bij de loopbaan, maar juist al bij de vierjarige inwoners die hun eerste stap in de basisschool zetten. Maar, hoe zorg je ervoor dat inwoners zich willen blijven ontwikkelen? Daarvoor is het programma Leven Lang Ontwikkelen (LLO) opgestart. Een programma dat, mede dankzij de Arbeidsmarktregio en het talentenfonds Opijver, de inwoner stimuleert om te blijven leren. Wie er ook blijven leren, zijn programmaregisseur Onderwijs en Arbeidsmarkt Caroline Termaat en projectmanager Opijver Henk Korten. Zij blikken terug op de lerende aanpak binnen de Regio Deal.

'Het programma Leven Lang Ontwikkelen is een programma dat toewerkt naar een leercultuur op de werkvloer voor organisaties en inwoners in de regio Achterhoek,' verduidelijkt Caroline Termaat. 'Tussen de eerste Regio Dealperiode en de huidige periode hebben we onderzoek gedaan naar hoe het er met de regio voorstond in het kader van leven lang ontwikkelen. Er waren verschillende initiatieven in de regio, zowel met als zonder Regio Dealmiddelen opgezet, die in de basis al goed waren. Deze initiatieven werden alleen niet altijd gevonden. Hiervan hebben we geleerd om deze initiatieven te bundelen: een krachtige bundeling helpt om de juiste mensen te vinden. Van daaruit is in 2025 het strategisch programma LLO opgezet met een bijpassende uitvoeringsagenda wat nu gaat draaien.'

De uitvoeringsagenda heeft zeven projectlijnen waaraan gewerkt wordt. Dit loopt van de Achterhoekse beroepenradar tot een digitaal vaardige Achterhoek. Binnen de Regio Deal Achterhoek II ligt de focus op drie projectlijnen. Een heel groot en belangrijk project is het talentenfonds Opijver. 'Ik weet nog als de dag van gisteren dat ik samen met Edwin van der Vliet aan tafel zat. We bespraken zeven jaar geleden het idee van een scholingsfonds om de wervingsproblemen die er toen waren, op te vullen door arbeidspotentieel de kans te geven zich te laten omscholen. We zagen dit als een kans voor de regio. Toen we in de krant lazen over de Regio Deal, heb ik een businessplan geschreven en konden we halverwege 2020 van start,' blikt projectleider Henk Korten terug. Nu, zes jaar later, blijkt het idee dat aan tafel is ontstaan erg succesvol. Met een gemiddelde klanttevredenheidsscore van een 9,4 en al 2700 mensen die het talentenfonds hebben benut om zich te laten omscholen tot een kansrijk beroep.

Het talentenfonds Opijver is niet onopgemerkt gebleven in Nederland. Verschillende regio's bekijken de mogelijkheden om zelf ook een talentenfonds op te zetten. Ook de provincie Gelderland is bezig om het initiatief provinciaal uit te werken. Al gebeurde dat niet zomaar. 'Opijver is van het begin af aan succesvol geweest, dat heeft mij geholpen met het verspreiden van het verhaal,' verklaart Henk. 'Ik heb op allerlei plekken presentaties gegeven. Onder meer bij de VNG, bij het ministerie van SZW en leden van de Tweede Kamer. Daarnaast heeft Opijver drie keer een bijdrage mogen leveren aan het Lentefestival, het jaarlijkse event dat de Achterhoek in Den Haag organiseert voor Kamerleden. Die bekendheid is belangrijk. Dit kan zeker nog beter, maar dat heeft tijd nodig.' Caroline: 'Naast die bekendheid, is vertrouwen ook van belang. Zo waren er medewerkers binnen het ministerie die als bestuurder in het onderwijs gezeten hadden, zij geloofden in Henks aanpak. Dat heeft er ook voor gezorgd dat Opijver een extra dimensie op het gebied van bekendheid heeft gekregen. De investering in het netwerk en in de relatie is substantieel om überhaupt zaken te regelen met elkaar. Ja, dat is een stukje Achterhoeks DNA, maar om dat vertrouwen te behouden, moet je samen in gesprek blijven.' Daarnaast benadrukt de programmaregisseur het belang van de structurele gelden voor het regionale opleidingsfonds. 'Zonder de structurele gelden kan het talentenfonds Opijver niet blijven bestaan, terwijl dit een essentieel onderdeel is voor het Leven Lang Ontwikkelen binnen de regio, maar eigenlijk binnen heel Nederland.'

Tijdens de uitvoering van het project is er ook bijgestuurd. Zo was er voordat Opijver van start ging de aanname dat Nederland geen leercultuur had, mensen niet wilden leren, maar juist comfortabel zaten bij hun huidige werkgever. 'Opijver is een white label,' legt Caroline uit, 'aan de buitenkant kun je niet zien welke organisatie in de lead staat. Die neutrale kleur is heel belangrijk geweest om mensen te werven. We hebben juist gezien dat mensen wel willen leren, maar de weg naar een opleidingsfonds niet konden vinden of dat de inkomensval een probleem was. We hebben hier nog altijd geen klip en klaar antwoord op, maar we kijken juist naar waar het probleem zich bevindt. Zit dit in middelen of in structuren die we in Nederland ingeregeld hebben?'

Naast deze bewustwording binnen het project Opijver zelf, is ook de bewustwording bij de werkgever van belang. 'In ons klanttevredenheidsonderzoek geeft het overgrote deel van de mensen aan niet te zijn begonnen met de opleiding wanneer zij geen voucher hadden gekregen. Voor het verkrijgen van die voucher is ook de werkgever belangrijk. We kijken namelijk of zij ook een deel kunnen bijdragen,' licht Henk toe. Een nadeel daarvan is dat de werkgever Opijver niet altijd op het vizier heeft staan. 'Eigenlijk is er geen weerstand tegen het bevorderen van de leercultuur, dat blijkt uit een onderzoek van Ipsos waarin meer dan 80 procent van de werkgevers in de Achterhoek het belang van scholing van medewerkers inziet. Dat is heel prettig, maar die bekendheid onder werkgevers kan nog beter, daarover voeren we nu gesprekken,' aldus Caroline.

Opijver is niet enkel de aanjager van werknemers om te blijven ontwikkelen, maar ook een aanjager van het onderwijs in de regio. 'We richten ons niet alleen op het reguliere onderwijs, maar betrekken eveneens de private partijen. Zo kennen we Anton Tijdink Techniekopleidingen in de Achterhoek: een opleiding waarin leren en werken binnen de techniek centraal staat. De enige eisen die wij stellen is dat de opleiding erkend moet zijn en het gericht is op een kansrijk beroep. Is dat het geval, dan kunnen we een voucher volstrekken,' verklaart Henk. Naast AT Techniekopleidingen, stimuleert Opijver ook het Grensland College. 'Uit de cijfers van de Achterhoek Monitor bleek dat we een tekort aan hbo'ers hadden in de regio. Met dat in ons achterhoofd is het Grensland College opgezet: meerdere AD-opleidingen die passen bij de regionale behoefte. Een aantal van deze opleidingen loopt goed, een aantal minder. De studenten worden er ieder jaar meer, maar het zijn er nog niet genoeg. We moeten in ons drie-O verband kijken of we samen garant gaan staan voor het behoud van HBO in de Achterhoek,' licht de programmaregisseur toe. Samen benadrukken ze hierin de langetermijnvisie: misschien kun je als werkgever nu de handjes binnen je bedrijf niet missen, maar als je niet investeert in de toekomst van je werknemers, heb je straks geen handen meer óm te missen.

Dat Leven Lang Ontwikkelen en Opijver van belang zijn voor de regio, dat blijkt wel uit de cijfers. In vijf jaar tijd zijn er vijfduizend mensen via Opijver en het Werkcentrum bereikt met een leervraag. Opijver is succesvoller dan gedacht. Wat andere regio's kunnen leren? Dat is, volgens Caroline, precies de insteek. Niet vertellen hoe regio's het moeten doen, maar juist wat wij als Achterhoek hebben geleerd. Henk: 'Wij hebben samen met onze partners geaccepteerd dat we gingen werken vanuit het onwetende, maar met vertrouwen in ons idee en passend bij het lerend ecosysteem in de Achterhoek. En ondanks ons succes, hebben we nog stappen te maken. Zo vinden we opleidingsniveau één en twee ondervertegenwoordigd binnen Opijver. Dat wordt ons aandachtspunt de komende tijd. Maar wil je als regio ook deze successen behalen? Blijf dan een open gesprek aangaan, kijk naar de mogelijkheden die er wél zijn en heb vertrouwen in elkaar én in de toekomst van de regio.'

Het open innovatiesysteem staat: tijd om de grenzen te verleggen

Door: Sam Lubbers

Het open innovatiesysteem, wat is dat nu precies? Daarvoor spreken we met Gerben Peet, oprichter van SmartHub Incubator Industry (SHII), en Harold Vulink, RCT-makelaar (Regionaal Centrum voor Technologie) én kernteamlid van Achterhoek Verbindt.

'Ik kan me niet herinneren dat we aan de start van SHII, in 2018, al spraken over een open innovatiesysteem. Al was dat wel heel duidelijk ons doel: een systeem creëren waarbij startende ondernemers aan bestaande ondernemers of mensen met kennis gekoppeld konden worden om samen de innovatie vorm te geven en van elkaar te leren,' blikt Gerben terug. 'Met verschillende ondernemers uit de regio keken we al jaren hoe we ervoor konden zorgen dat (jong) ondernemend, technisch talent de regio niet zou verlaten. Want voor de toekomst hebben we mensen in onze bedrijven nodig, maar ook mensen met nieuwe ideeën vóór de bedrijven én nieuwe bedrijven. Zo sloten we samen een intentieovereenkomst met de 3 O's, waar de gemeente Oude IJsselstreek vanuit de lokale overheden een drijvende kracht achter was. Zij ondersteunden ons en boden een plek aan waar we ons toen konden vestigen: het Frank-Daamen-gebouw in Ulft. Momenteel zitten we meer tussen de bedrijvigheid zelf, in o.a. het CIVON in Ulft.'

Naast de energie op het innovatiesysteem vanuit de ondernemers, zet de thematafel Smart Werken en Innovatie zich ook al jaren in voor het vormgeven van het Achterhoekse Open Innovatiesysteem. De gedachte is hetzelfde: een passende plek waar iedere ondernemer op elk gewenst moment zijn innovatievraag kwijt kan. Niet zomaar een plek, maar bij één van de vier innovatiecentra uit de regio. De Marke rondom vragen voor de agrarische sector, SHII en CIVON voor de maakindustrie en de Steck voor zakelijke dienstverlening. Sinds september 2025 werken de vier innovatiecentra samen om het peloton in de Achterhoek nog beter en intensiever te bereiken.

'Als SHII zijn we er voor de startups binnen de regio. Al is dat direct onze grootste uitdaging: het vinden van starters. Onze focus ligt namelijk op jonge ondernemers, niet qua leeftijd, maar wat betreft ondernemerservaring. Via onderwijsinstellingen of personen in ons netwerk komen veel ideeën naar ons toe, maar we willen juist ook de starters bereiken die op hun zolderkamer met een prachtig idee bezig zijn. We proberen dus op alle evenementen in de regio aanwezig te zijn, denk aan de Techniekdagen of open dagen binnen het onderwijs. Daarnaast dragen we ons uit bij de bedrijven en industriekringen. De belangrijkste uitingen zijn uiteraard de successen van starters waaraan we met het SHII-ecosysteem hebben bijgedragen. Zodra mensen weten wat we doen, kunnen zij ons verhaal verder vertellen en de kracht van SHII aan starters uitdragen zodat de link gelegd wordt,' aldus Gerben.

‘Het leuke aan het innovatiesysteem is dat er telkens verrassende verbindingen tot stand komen en de samenwerking gezocht wordt. Zo was er een traject waarvoor een eerste prototype gebouwd moest worden. Door een samenwerking met SHII, CIVON, RCT en Pak An werd dit in een middag geregeld terwijl formele partijen het risico niet in hun boeken kwijt konden. Er komt continu verbinding tot stand in een zone waarin je samenwerkt met elkaar. Ook dat is de kracht van het netwerk. Met onze aanpak hebben we een lerend en uitdragend effect. Zo is de voucherregeling (nu via OostNL) eigenlijk tot stand gekomen bij RCT en CIVON. De provincie vond het belangrijk om dit op Gelderse schaal op te pakken, maar het idee kwam vanuit de Achterhoek. Gelukkig weet de Achterhoek die vouchers nog steeds goed te vinden en is er uiteindelijk ook een specifieke voucher voor starters tot stand gekomen,’ verklaart Harold Vulink.

Het innovatiesysteem is er niet alleen voor starters, maar juist voor het hele MKB-brede peloton. De Achterhoek was één van de regio’s die deelnam aan de pilot Actieagenda MKB-dienstverlening vanuit EZ. Van daaruit is in 2025 het Regio Deal project Achterhoek Verbindt ontstaan. Achterhoek Verbindt werkt aan het toekomstbestendig maken van MKB-ondernemers door sectoroverstijgend van en met elkaar te leren. Geen dubbelingen in aanbod, maar juist samen aan de slag. Daarvoor zijn aanspreekpunten aangesteld, Harold Vulink is zo’n aanspreekpunt voor de maakindustrie. Hij komt bij de ondernemers over de vloer, haalt de thema’s die in het veld spelen op en vertegenwoordigt zijn achterban. Verder kent het project aanspreekpunten uit de sectoren retail, zakelijke dienstverlening/ICT, zorg, agro, bouw en infra, gastvrij en de logistiek. Door middel van bijeenkomsten, leerkringen en de AI-bot Tessa Verbindt wordt kennis en informatie met elkaar ontsloten en wordt er samen geleerd. Want wat in de ene sector werkt, werkt in de andere misschien ook?

Eén van de belangrijkste voorwaarden voor het open innovatiesysteem is het netwerk. ‘In onze eerste gedachte wilden we ruimtes in het gebouw verhuren, maar al snel kwamen we erachter dat we dat niet moesten doen. Zodra je een ruimte aan een starter verhuurt, wil je diegene zo lang mogelijk behouden. Terwijl het juist om de ontmoeting gaat en de starter helpt op de plek waar dat de grootste impact maakt. De focus vanuit ons ligt op de mentoren en ons netwerk effectief inzetten,’ verklaart Gerben. ‘Tijdens pitchavonden pitchen starters hun idee aan ervaren ondernemers, specialisten en organisaties uit de regio. Wij dachten dat deze avonden enkel voor de startende ondernemers waardevol waren, maar dit werd juist ook een moment van treffen en verbinding tussen de ondernemers. Zo kwamen er óók nieuwe ideeën en samenwerkingen voor de regio uit, enkel doordat gelijkgestemde ondernemers elkaar in de kracht zetten door samen te investeren en innoveren.’

‘Zowel binnen Achterhoek Verbindt als binnen het open innovatiesysteem zijn MKB-ondernemers nauw verbonden en bereid tot samenwerken met elkaar. Het open innovatiesysteem in de Achterhoek is de optelsom van alle industriekringen, businessclubs, branche of sectorspecifieke organisaties, maar ook de sportverenigingen, kerkgenootschappen, bloemencorso’s etc. bij elkaar. Dat is verbazingwekkend krachtig en proberen we uit te breiden. Al blijft het voor de Achterhoek belangrijk te beseffen dat we net als onze jeugd verder dan de regio te kijken,’ deelt Harold. ‘Op dit moment vindt de ontwikkeling plaats dat de holdings in de Achterhoek een dominante kracht krijgen. Hierdoor zijn bedrijven meer afhankelijk en georiënteerd op de eigen (internationale) holding en minder op het Achterhoekse innovatiesysteem. Dit gaat effect hebben op de arbeidsmarkt in de Achterhoek. We moeten inzien dat de krachtenvelden om ons heen bepalender zijn dan wij als regio en welke afhankelijkheid er voor de ondernemers is. Het wordt tijd om over de grenzen heen te kijken en aan te haken op omliggende regio’s en ook Duitsland, zodat we een Europees schild kunnen vormen. Dit gaan we bijvoorbeeld doen samen met Tech. Land. Alleen dan blijven we als regio groot genoeg en kan onze innovatie blijven bestaan.’

Bijlage 2: Projectenoverzicht t/m maart 2026

LEEFBARE GEMEENSCHAPPEN

Zorg voor Mekaar

Met het project Zorg voor Mekaar bouwen zes VVT-organisaties samen aan een toekomstbestendige zorgstructuur in de Achterhoek. Niet alleen door samen te werken op het gebied van werving, opleidingen en HR, maar ook door het potentieel van vrijwilligers, mantelzorgers en zij-instromers optimaal te benutten. De focus ligt op het duurzaam inzetten van zorgverleners én het versterken van informele zorgnetwerken in de regio. Met Zorg voor Mekaar creëren we een stevige basis waarin die mensen hun plek kunnen vinden – op een manier die past bij hun wensen en mogelijkheden.

Zorgcorporatie Mariëvelde

Zorgcorporatie Mariëvelde is een lokaal initiatief dat draait om verbondenheid, zelfredzaamheid en samenwerking. Opgericht in 2013 als onderdeel van de Brede Maatschappelijke Voorziening (BMV), biedt de zorgcorporatie inwoners van Mariëvelde passende ondersteuning, waardoor zij langer zelfstandig en prettig in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen en leven. Dit gebeurt met inzet van hun eigen talenten en de kracht van de gemeenschap. Gericht op wat inwoners wél kunnen. Door hun talenten en sociale netwerk actief in te zetten, stimuleren we eigen regie en versterken we de informele zorg, altijd in combinatie met professionele ondersteuning waar nodig. [Zorgcorporatie mariëvelde](#).

Noabercirkel Welzijn Montferland

Noabercirkel Welzijn Montferland is een initiatief dat zich richt op het opzetten en begeleiden van noabercirkels binnen de gemeente Montferland. Een noabercirkel bestaat uit een groep buurtbewoners die bij elkaar in de buurt wonen en bereid zijn elkaar te ondersteunen met informele hulp en onderling contact. Met dit project wordt een gestructureerde aanpak ingericht voor informele ondersteuning binnen buurten. Door bewoners actief met elkaar te verbinden en daarbij begeleiding te bieden, ontstaat een georganiseerd netwerk waarin ondersteuning onderling wordt afgestemd.

MFA de Kiem: een broedplaats voor cultuur, geloof, onderwijs en muziek

MFA de Kiem is een initiatief waarin sociaal-maatschappelijke en culturele organisaties samenwerken om hun activiteiten in Dinxperlo vanuit één locatie voort te zetten. De organisaties zijn verenigd in Stichting MFA De Kiem en richten zich op activiteiten op het gebied van cultuur, geloof, onderwijs en muziek. Door deze bundeling ontstaat een samenhangend aanbod dat bijdraagt aan ontmoeting, sociale participatie en het behoud van de sociale basis in de kern. Het doel van het project is het realiseren van een duurzame huisvestingsoplossing voor deze organisaties, zodat zij hun sociaal-maatschappelijke en culturele activiteiten kunnen blijven uitvoeren. Daarbij is aandacht voor het tegengaan van eenzaamheid en het bevorderen van sociaal contact, onder andere doordat gepensioneerde ouderen actief betrokken zijn bij het techniekonderwijs.

Zorg-preventie app kernen Berkelland: Veur Mekare en Met Mekare

Met Veur Mekare en Met Mekare ontwikkelt de gemeente Berkelland in alle kernen een lokale dorpsapp. Het initiatief richt zich op het versterken van onderlinge verbondenheid en leefbaarheid, en op het laagdrempelig delen van informatie, activiteiten en hulpvragen binnen de gemeenschap. Per kern wordt één digitaal platform ingericht. De dorpsapp is bedoeld voor inwoners van alle leeftijden en ondersteunt burenhulp en informele zorg. Door lichte hulpvragen vaker binnen het eigen netwerk zichtbaar te maken, wordt ingezet op ondersteuning dichtbij huis. De app wordt ontwikkeld in samenwerking met zorg- en welzijnsorganisaties, dorpsraden en andere lokale partijen, zodat deze aansluit bij de situatie en behoeften in de verschillende kernen.

Regionale Bewegmakelaar Jeugd

De Regionale Bewegmakelaar Jeugd richt zich op het ondersteunen van kinderen en jongeren van 4 tot 18 jaar die gezien zijn in het Slingeland Ziekenhuis in Doetinchem. Zij worden geholpen bij het vinden van passend sport- en beweegaanbod en bij het volhouden van een actieve en gezond leefstijl. De bewegmakelaar jeugd vervult een verbindende rol tussen kinderen en jongeren, ouders, scholen, zorg- en welzijnsorganisaties en sport- en beweegaanbieders. De functie is bedoeld om overzicht te bieden in het bestaande aanbod en om kinderen en jongeren te begeleiden bij het zetten van stappen richting deelname aan sport en bewegen.

Noaberschap Nabij, leefbaarheid in Bekveld

Noaberschap Nabij is een initiatief in Bekveld dat zich richt op het versterken van sociale samenhang en leefbaarheid in de buurt. Centraal in het project staat de herontwikkeling van een leegstaand schoolgebouw tot een ontmoetingsplek voor inwoners. De ontmoetingsplek biedt ruimte aan sociaal-culturele activiteiten en aan zorg- en ondersteuningsprofessionals op dagdeelbasis. Vanuit deze locatie wordt gewerkt aan ontmoeting en ondersteuning in de buurt, met aandacht voor samenwerking tussen inwoners en professionele partijen. De bestaande sociale cohesie in Bekveld vormt hierbij het uitgangspunt.

De Lichtenberg (Ontmoeten – Verbinden – Samen zijn)

De Lichtenberg is een bestaande ontmoetingsplek in Silvolde, gelegen in een woonwijk, waar inwoners activiteiten organiseren en waar organisaties en professionals aanwezig zijn. Het initiatief wordt uitgevoerd in samenwerking met zorgaanbieder Bloezem en andere betrokken partijen. In de wijk wonen relatief veel oudere inwoners en mensen met verschillende culturele achtergronden. De Lichtenberg fungeert als een plek waar inwoners elkaar ontmoeten en waar ruimte is voor activiteiten en ondersteuning die aansluiten bij de wijk. Binnen het project wordt gewerkt aan de verdere doorontwikkeling van De Lichtenberg als ontmoetingsplek. Daarbij wordt ingezet op het versterken van samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en professionals.

Vervanging skatebaan Eelinkstraat – Winterswijk

De vervanging van de skatebaan aan de Eelinkstraat in Winterswijk is een initiatief van de gemeente Winterswijk. Het project richt zich op het realiseren van een nieuw skatepark ter vervanging van de bestaande skatevoorziening. Binnen het project wordt samen met inwoners, jongeren en omwonenden gewerkt aan een plan voor het nieuwe skatepark. Hiervoor wordt een participatietraject georganiseerd waarin lokale skaters, jongeren, buurtbewoners en andere belanghebbenden actief worden betrokken. Via participatiebijeenkomsten en online peilingen worden wensen en aandachtspunten opgehaald. Op basis daarvan wordt een plan van aanpak opgesteld dat rekening houdt met zowel het gebruik van het skatepark als de leefbaarheid in de omgeving.

Publieke Mobiliteit Achterhoek

Met Publieke Mobiliteit verbinden we het bestaande OV, aanvullend OV (zoals haltetaxiRRReis), doelgroepenvervoer en deelvervoer onder de vlag van Gaon. Zo verkleinen we witte vlekken op de kaart en zorgen we dat je ook zonder eigen auto makkelijk van A naar B komt. We brengen bus, trein, haltetaxi, ZOOV en deelvervoer dicht bij elkaar. De reiziger hoeft straks niet meer te puzzelen: één systeem, één manier van plannen en (later) betalen. We zetten in op flexibele haltes en vraaggestuurde oplossingen, een netwerk van deelauto's en deelfietsen, Mobiliteitshubs en Fietsnetwerken.

Realisatie Publieke Mobiliteitshub Varsseveld en aansluitende (fiets)infrastructuur

In Varsseveld wordt gewerkt aan de realisatie van een publieke mobiliteitshub bij het station, in combinatie met verbeteringen aan de aansluitende fiets- en weginfrastructuur. De hub speelt in op veranderingen in het openbaar vervoer, waaronder de komst van een hoogwaardig openbaarvervoerverbinding tussen Varsseveld en Enschede. De mobiliteitshub is bedoeld als een plek waar verschillende vormen van vervoer logisch samenkomen en waar overstappen eenvoudiger wordt. Daarmee krijgt Varsseveld een versterkte rol binnen het regionale vervoersnetwerk.

AI als versneller in de bouw

Dit project onderzoekt hoe kunstmatige intelligentie gemeenten en bouwbedrijven kan helpen om sneller, slimmer en foutloos te werken. Van automatische toetsing van bouwplannen tot efficiëntere vergunningverlening en betere projectplanning. We testen minimaal drie concrete AI-toepassingen in de praktijk. De nadruk ligt op versnellen, kosten verlagen, kwaliteit verhogen en regels beter toepassen.

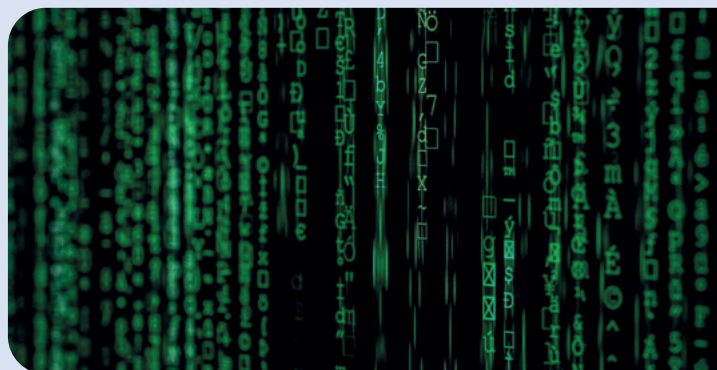

Datagedreven Woningbouw

Een slim, actueel sturingsmodel dat woningbouw beter voorspelt en aanstuurt. Met een regionaal en gemeentelijk dashboard krijgen bestuurders inzicht in hoeveel woningen er nodig zijn, waar de vraag groeit en welke keuzes daarbij horen. Zo wordt woningbouw minder afhankelijk van aannames en meer gestuurd op feiten.

Programma Datagedreven Achterhoek

Met het programma Datagedreven Achterhoek werkt de regio aan het beter benutten van bestaande data bij beleid en besluitvorming. Het programma richt zich op het toegankelijk maken, combineren en toepassen van data, zodat overheden en samenwerkingspartners beter onderbouwde keuzes kunnen maken. Daarbij gaat het niet alleen om techniek, maar ook om samenwerking, vaardigheden en afspraken over gebruik en verantwoordelijkheid.

TOEKOMSTIGE ARBEIDSMARKT

Grensland College 2.0

Het Grensland College is een hbo-aanbieder in de Achterhoek, gericht op Associate Degree-opleidingen en Leven Lang Ontwikkelen (LLO). Samen met partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheid bouwen we aan een stevige, duurzame onderwijsstructuur in de regio. Niet als tijdelijke projectorganisatie, maar als blijvende kracht in het onderwijslandschap van Oost-Nederland. Met het Grensland College bieden we inwoners van de Achterhoek – jong én oud – de kans om zich te blijven ontwikkelen, dichtbij huis en in nauwe verbinding met de praktijk. [Grensland College](#).

Achterhoeks Talentenfonds Opijver

Opijver levert een bijdrage aan de aanpak van de mismatch tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt, het geven van een impuls aan Leven Lang Ontwikkelen bij inwoners en werkgevers en het behouden van vakbekwaam personeel voor de regio. Sinds de start van Opijver hebben 4.500 inwoners één of meer gesprekken gevoerd met adviseurs over hun persoonlijke ontwikkeling en wens tot om- of bijscholing. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met 550 werkgevers over de ontwikkeling van medewerkers. De jaren 2026 en 2027 worden gezien als transitiejaren, waarin duidelijkheid ontstaat over de gezamenlijke aanpak van Leven Lang Ontwikkelen en de positie van Opijver na 2027. In dezelfde periode wordt ook duidelijk welke Europese subsidies beschikbaar komen voor de aanpak van vraagstukken op de (regionale) arbeidsmarkt. [Opijver](#).

Techniekdag Achterhoek

De Techniekdag Achterhoek is een regionaal evenement dat kinderen van 8 tot 14 jaar op een speelse manier laat kennismaken met techniek. Via interactieve doe-activiteiten ontdekken zij hoe breed techniek is, van zorg en bouw tot installatie, programmeren en innovatieve technologieën. Met dit project wordt de Techniekdag verder ontwikkeld en toekomstbestendig gemaakt. De basis van het evenement blijft gelijk, maar er wordt ingezet op vernieuwing en professionalisering. Zo worden digitale middelen en moderne technologieën ingezet om de beleving te versterken en wordt de organisatie van het evenement verbeterd, onder meer in de ondersteuning van deelnemende bedrijven en scholen. [Techniekdag Achterhoek](#).

Inclusieve Technologie Achterhoek (TINT)

TINT Achterhoek helpt werkgevers om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt duurzaam inzetbaar te maken met slimme technologie. Denk aan hulpmiddelen die fysiek werk lichter maken, digitale ondersteuning voor structuur en communicatie, of tools die drempels in het werkproces verlagen. Zo krijgen meer mensen de kans om succesvol mee te draaien en helpt technologie om arbeidsmarktkrapte tegen te gaan. TINT laat zien dat kleine aanpassingen grote impact hebben: voor werkgevers, voor medewerkers én voor de regionale arbeidsmarkt. [Tint-achterhoek](#).

DUURZAME ECONOMIE

Achterhoek Verbindt

Achterhoek Verbindt versterkt de mkb-dienstverlening in de Achterhoek. Het project bouwt voort op de landelijke Actieagenda MKB-dienstverlening en richt zich op een meer vraaggestuurde, toegankelijke en samenhangende ondersteuning van ondernemers. Via sectorverbinders en ondernemerscommunities worden vragen, thema's en behoeften van mkb-ondernemers opgehaald en aangescherpt. Vervolgens worden ondernemers gericht verbonden aan de juiste persoon, organisatie, community of ondersteuningsroute. De kracht van Achterhoek Verbindt zit niet in het creëren van extra aanbod, maar in het beter benutten en verbinden van wat er al is. Zo wordt het bestaande netwerk overzichtelijker, toegankelijker en effectiever voor ondernemers. Een belangrijk onderdeel is Tessa Verbindt, een AI-medewerker die ondernemers helpt hun vraag helder te formuleren en deze snel doorzet naar de passende sectorverbinder. Daarmee krijgen ondernemers sneller passende ondersteuning, ontstaat beter zicht op wat er speelt in verschillende sectoren en kan de regio leren van de vragen die ondernemers stellen. Zo draagt Achterhoek Verbindt bij aan betere vraagarticulatie, minder versnippering, sterker bereik van het brede mkb en een lerend ondernemersdienstverleningssysteem in de Achterhoek. [Achterhoek verbindt](#).

Samenwerking Innovatiecentra Achterhoek

De vier Achterhoekse innovatiecentra — CIVON, De Steck, De Marke en SHII — bundelen hun krachten om innovatie in de regio sneller en beter van de grond te krijgen. Door structureel samen te werken, kennis te delen en ondernemers gezamenlijk te ondersteunen, ontstaat één sterk en goed bereikbaar innovatienetwerk voor het mkb. Het resultaat: meer ondernemers die hun weg vinden naar innovatie, een sterker regionaal ecosysteem en een hogere snelheid waarmee kansrijke ideeën uitgroeien tot echte toepassingen. [Civon](#).

Regiocoördinator TECH.LAND

TECH.LAND is een grensoverschrijdend technologie-systeem tussen Nederland en Duitsland gericht op sleuteltechnologieën als waterstof, robotica, circulaire economie, batterij- en medische technologie. Het doel van dit project is om de Achterhoek te laten profiteren van dit netwerk. De regiocoördinator TECH.LAND speelt hierin een verbindende rol. De focus ligt op het vergroten van instroom, behoud en doorstroom van technisch talent, zowel bij jongeren als bij zij-instromers en werkenden. De regiocoördinator zorgt voor samenhang tussen initiatieven en ondersteunt samenwerking in de regio. [Tech.land](https://www.tech.land).

Agro Innovatiemakelaar

De Agro Innovatiemakelaar helpt agrariërs en mkb'ers in de agrofoodsector om hun vernieuwende ideeën van de grond te krijgen. Denk aan ondersteuning bij het vinden van kennis, geld en partners om concrete innovaties te realiseren – op het erf, in de schuur en op het land. Het gaat om:

- ▶ Directe ondersteuning en activering van vernieuwers
- ▶ Inspireren en activeren van een bredere groep
- ▶ Versterken van het netwerk

Smart Energie Hub Winterswijk

De Smart Energie Hub Winterswijk helpt bedrijven om lokale energie slimmer op te wekken, te delen en het net beter te benutten. Op de bedrijventerreinen in Winterswijk werken ondernemers, OWIN en de gemeente samen aan een slimme energiehub. Met als doel de bestaande netcapaciteit beter benutten, meer lokale duurzame energie opwekken en onderling kunnen uitwisselen. Zo ontstaat een toekomstbestendig bedrijventerrein dat zelf regie neemt over zijn energievoorziening.

Achterhoek Monitor 2026–2028

De Achterhoek Monitor is een dashboard en publicatie waarin relevante data over de Achterhoek op een eenduidige manier worden ontsloten en geïdentificeerd. Sinds de eerste lancering in 2020 wordt de monitor jaarlijks geactualiseerd met nieuwe data. En een congres georganiseerd. Het doel van de Achterhoek Monitor is om een informatiebron te zijn voor iedereen die in de Achterhoek werkt, onderneemt en woont, en voor volgers van de ontwikkelingen in de regio. De cijfers vormen de basis voor het gesprek over hoe de Achterhoek ervoor staat, wat goed gaat, wat niet goed gaat en waar bijsturing nodig is. [Achterhoek monitor](https://www.achterhoekmonitor.nl).

Bijlage 3: Bijsturen op inhoud convenant

Springplank Gezondheid voorop

Resultaat 3 wordt:

Het ondersteunen van concrete initiatieven voor projecten gericht op positieve gezondheid, preventie, leefstijl en sociale cohesie.

Springplank Bouwen naar Achterhoekse Identiteit

De aanpak wordt:

Er wordt gezamenlijk gewerkt aan het ontwikkelen en realiseren van een reeks kleinschalige projecten die zichtbaar bijdragen aan de kwaliteit van leven. Deze projecten versterken niet alleen de fysieke leefomgeving, maar bevorderen ook sociale verbondenheid, ontmoeting en onderlinge steun tussen inwoners.

De projecten worden niet als losse initiatieven benaderd: zij vormen samen een lerende praktijk. Door ervaringen, inzichten en werkende principes actief met elkaar te delen, ontstaat een aanpak die steeds effectiever wordt en die nieuwe projecten stimuleert. De samenwerking richt zich daarmee zowel op concrete resultaten in de uitvoering als op het opbouwen van een gedeelde kennisbasis die toekomstige initiatieven versterkt.

De resultaten worden:

- **Initiatieven die bijdragen aan leefbaarheid**

In acht kleine kernen/wijken worden kleinschalige projecten ontwikkeld en gerealiseerd die zichtbaar bijdragen aan de kwaliteit van leven. Het gaat om initiatieven die passen bij de lokale behoefte en die de sociale basis, ontmoeting en betrokkenheid van inwoners versterken.

- **Nieuwe of verbeterde voorzieningen voor ontmoeting en samenleven**

In de deelnemende kernen/wijken ontstaat een voorziening of functie die ontmoeting, activiteiten en onderlinge steun faciliteert. Dit kan variëren van een dorpskamer tot een multifunctionele ruimte, een gedeelde huiskamer of een vernieuwde maatschappelijke voorziening.

- **Ruimte voor passende woonoplossingen in kleine kernen**

Waar lokaal gewenst en haalbaar worden projecten gekoppeld aan het realiseren van passende woonplekken voor inwoners die in hun dorp willen blijven wonen, zoals jongeren, ouderen of kleine huishoudens. Dit kan gaan om nieuwbouw, herbestemming of kleinschalige woonvormen die bijdragen aan vitaliteit en doorstroming.

- **Een lerende praktijk die toekomstige initiatieven versterkt**

De acht projecten vormen samen een lerende praktijk. Gemeenten, initiatiefnemers en partners delen actief ervaringen, werkende principes en procesaanpakken. Dit leidt tot een herkenbare, herhaalbare werkwijze die nieuwe initiatieven versnelt en de regionale uitvoeringskracht vergroot.

Springplank Innovatieve woningbouw

Bullet 2 in de aanpak wordt:

Vanuit dit innovatiecentrum wordt gekeken hoe projecten met andere materialen kunnen worden gerealiseerd en hoe innovatieve concepten kunnen bijdragen aan het terugdringen van de installatie(capaciteit).

Er wordt een 4de bullet bij aanpak toegevoegd:

Harmonisatie van procedures binnen de Omgevingswet. Waar mogelijk en gewenst harmoniseren van gemeentelijke procedures en instrumenten onder de Omgevingswet, gericht op meer eenduidigheid, voorspelbaarheid en versnelling van woningbouwprojecten in de regio. Hierbij wordt ruimte gelaten voor lokale maatwerkafwegingen, maar wordt actief ingezet op gezamenlijke standaarden, procesafspraken en uitwisseling van werkwijzen.

De resultaten worden:

- **Regionale structuur voor innovatie en kennisdeling ingericht**

Er is een regionaal functionerende structuur ingericht waarin kennisontwikkeling, experimenten en samenwerking rondom innovatieve woningbouw duurzaam zijn geborgd en toegankelijk zijn voor publieke en private partijen in de regio.

- **Ontwikkeling, toepassing en opschaling van innovatieve en toekomstbestendige bouw- en ontwikkelmethoden in gebiedsontwikkelingen**

In de regio worden innovatieve en toekomstbestendige bouw- en ontwikkelmethoden verkend, toegepast en verder ontwikkeld in concrete projecten. Hierbij wordt actief geleerd van ervaringen in andere regio's en kennisnetwerken, en wordt gewerkt aan het ontwikkelen en opschalen van passende product-markt-combinaties (PMC's), met aandacht voor circulariteit, betaalbaarheid, schaalbaarheid, uitvoerbaarheid en levensduurkosten.

- **Versterkt en vernieuwd opdrachtgeverschap in gebiedsontwikkeling**

De regio past vernieuwde vormen van opdrachtgeverschap toe, waarbij publieke en private partijen effectiever samenwerken en projecten sneller en met meer maatschappelijke waarde tot stand komen. Denk hierbij aan bijv. uitnodigingsplanologie, waarbij we ook gebruik maken van de expertise bij onder meer de provincie Gelderland.

- **Harmonisatie en optimalisatie van gemeentelijke procedures en instrumenten binnen de Omgevingswet**

Binnen de regio worden gemeentelijke procedures en instrumenten onder de Omgevingswet waar mogelijk en gewenst geharmoniseerd en vereenvoudigd, met als doel meer voorspelbaarheid, snelheid en consistentie in plan- en vergunningverlening voor woningbouwprojecten.

Biobased Achterhoek

Aan de aanpak toevoegen:

Vanuit een Uitvoeringsagenda CE door ontwikkelen van een projectmatige aanpak in de afgelopen jaren naar een regionaal programma om te investeren in een stevige basis voor circulaire economie, met aandacht voor kennisontwikkeling, governance, vraagcreatie (onder andere via circulair opdrachtgeverschap) en regionale samenwerking. Vanuit deze basis kan de Biobased Achterhoek en verduurzaming op andere terreinen (zoals landbouw/voedsel) vervolgens effectiever opschalen en landen, waardoor initiatieven minder projectmatig blijven en daadwerkelijk bijdragen aan structurele verandering en economisch verdienvermogen, conform de ambities van de Regio Deal.

Met betrekking tot de resultaten wordt een vezelketen met 500 ha vezelteelt niet op korte termijn gerealiseerd.

De overige resultaten worden alsnog verwacht als gevolg van het nieuwe CE uitvoeringsprogramma.

Toekomstige landbouw en duurzame voedselsystemen

De aanpak wijzigen in:

- Een ketengerichte benadering, waarin productie, verwerking, logistiek, afzet en consumptie regionaal met elkaar worden verbonden. De ketengerichte benadering wordt landelijk, beleidsmatig steeds meer erkend, maar operationalisering moet regionaal plaats vinden. Er zijn diverse regionale initiatieven maar opschalen van projecten in combinatie met een regionale ketenbenadering en aandacht voor uitvoering en regionale (ontschot) instrumentarium is nu nodig.
- Een gebiedsgerichte benadering, waarin landbouw onderdeel is van een bredere transitie in het landelijk gebied, samen met opgaven rond water, klimaat, biodiversiteit en leefbaarheid. Voor de gebiedsgerichte benadering loopt, in relatie tot de droogteproblematiek in de Achterhoek, een verkenning voor een gebiedsgericht initiatief. Deze verkenning sluit inhoudelijk nauw aan bij de recente inzichten van WUR over de stikstofproblematiek. Het vormt een belangrijke basis voor toekomstige experimenten en proeftuinen, in lijn met de huidige ambities uit de Regio Deal.

Monitoring en verankeren sociale innovatie

Bullet 3 bij aanpak vervalt.

Bullet 2 bij resultaten vervalt.

